

som nu findes her i Landet, at skabe betydelige Kapitaler. Men derimod viser det sig i mange Tilfælde, at det er Samsundet, som gennem Beskyttelsen maa betale disse Fabrikarbejdere, af Hensyn til hvilke vi skulle holde paa Beskyttelsen; det er i Virkeligheden ikke Fabrikantene, som betale dem, men Samsundet, som betaler dem gennem den Beskyttelse, der ydes de paagældende Industrier. Naar bl. a. det ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgkreds (Scharling) forleden Dag talte om, at enhver Fabrik der gik til Grunde, var et Tab for Samsundet, saa siger jeg: Nej, dette er efter min Overbevisning ikke altid Tilfældet. Hvis f. Eks. Papirfabrikationen gik til Grunde her i Landet, vilde det ikke være et Tab for Samsundet, thi Samsundet lønner fuldt ud de Arbejdere, som ere bestættigede i Papirfabrikkerne. Det er forleden godtgjort af det ærede Medlem for Slagelse (Røedt), at man kunde være tjent med at pensionere Papirfabrikernes Arbejdere. Ja, dette kan man meget godt og endda tjene mange Penge derved, ja, man kunde endog saa være tjent med at lønne samtlige Papirfabrikarbejderne med 1,000 Kr. om Aaret, for saa slap vi dog, om ikke just lige straks, saa dog naar disse Arbejdere vare døde, for at betale Afgift til denne Industri, og de Beløb, som vi nu maa udrede til Papirfabrikkerne, vilde i saa Fald komme Statskassen til gode. Vi have endvidere her i Landet dette Glasliberi, som jeg har talt om før; ved dette Liberi taber Statskassen aarlig en Indtægt af 90,000 Kr., da der ved dette Liberi kun bestættiges 20 Arbejdere, vil det altsaa sige, at Samsundet yder 4,500 Kr. aarlig til hver enkelt af disse Arbejdere. Maatte vi da ikke hellere se at faa Fabrikken nedlagt, give Arbejderne en ordentlig Betaling og saa lade det være godt. Det er i Virkeligheden en meget stor Fejltagelse, naar man tror, at Opretholdelsen af mange af de Fabrikker, vi have her i Landet, er til Gavn for Samsundet; mange af disse Fabrikker ere og ville vedblive at være en Byrde for Samsundet. I hvor stor Udstrækning man i mange andre Tilfælde yder Støtte til vor Fabrikvirksomhed her i Landet, er ikke godt at vide, hvor meget vi maa yde til vore Klædefabrikker, Bomuldsfabrikker er en ren Skønssag, det er der ingen, der kan sige, fordi vi mangle en Statistik paa dette Omraade. Vi maa haabe, at vi, naar vi faa Lovforslaget om en Statistik for Haandværk og Industri gennemført, kunne komme til en Forstaaelse af, hvor megen Beskyttelse der ydes Haandværket, Industrien og Fabrikvirksomheden her i Landet. Jeg er vis

paa, at naar det en Gang sker, ville vi komme til et Resultat, som i høj Grad vil forbedre os alle sammen, og at det vil vise sig, at Fabrikvirksomheden langt fra at være til Gavn for Samsundet, tværtimod i mange Tilfælde er en Byrde for det. Men vi erkende for vort Bedkommende, at disse Fabrikvirksomheder ere voksede op under de nuværende Forhold; det er netop det ullykkelige ved det, at de ere voksede op i Ly af den nuværende Beskyttelse, og vi erkende, at vi ere nødt til at tage Hensyn til dem. Det gøre vi ogsaa, vi tage alt muligt Hensyn til dem, vi ere saa moderate i vore Krav, at vi faa paa Hovedet derfor af baade den ene og den anden Side. Vi skønne, at det ikke kan være anderledes, men vi ville paa den anden Side alvorlig stræbe efter at komme bort fra denne Beskyttelse. Det er et billigt Krav, og det har ogsaa f. Eks. med Hensyn til Papirfabrikationen, som det blev nævnt af en tidligere æret Taler, om ikke just ved denne saa ved en tidligere Besjættighed, vist sig, at vore Papirfabrikvirksomheder, for hvilke Beskyttelsen i 1863 blev nedsat til Halvdelen, og som den Gang troede, at de skulde gaa til Grunde, tværtimod have vokset sig stærkere siden den Tid. Saaledes viser det sig, at mange Virksomheder, som, naar der er Tale om Medsættelser, gebærde sig og sige: Vi kunne ikke bestaa, meget godt kunne bestaa, ja, maaste meget bedre end før, fordi de ganske anderledes komme til at lægge Kræfterne i end hidtil. Dernæst maa vi ogsaa huske paa, at det jo for en stor Del er Kapitalen, som opretholder vore Fabrikvirksomheder, og det kan dog ikke være Samsundets Opgave at støtte Kapitalen; i hvert Fald her i Tinget gør den Tanke sig ikke gældende, at det er Kapitalen, vi skulle støtte, at det er den, som trænger til Lovgivningsmagtens Støtte. Vi interessere os ikke særlig for, at Kapitalisterne kunne faa fra 6—8—12 pCt. af deres Penge, det er ikke noget, vi bryde os stort om.

Det vil heraf fremgaa, at Opfattelserne med Hensyn til dette Spørgsmaal, som sagt, ere meget forskellige, og at der kan være store Uensligheder for, at vi kunne komme til en Reform. Jeg vil imidlertid for mit Bedkommende fastslaa — og jeg er overbevist om, at jeg kan gøre det paa flere af Kommissionens Medlemmers Vegne — at dersom vi skulle komme til en Reform paa dette Omraade, som vi jo i høj Grad trænge til — det er jo meningsløst, at Toldvæsenet endnu regner med Mark og Skilling, efter at vi for over 20 Aar siden have faaet et nyt Møntsystem, og det er uretfærdigt, som